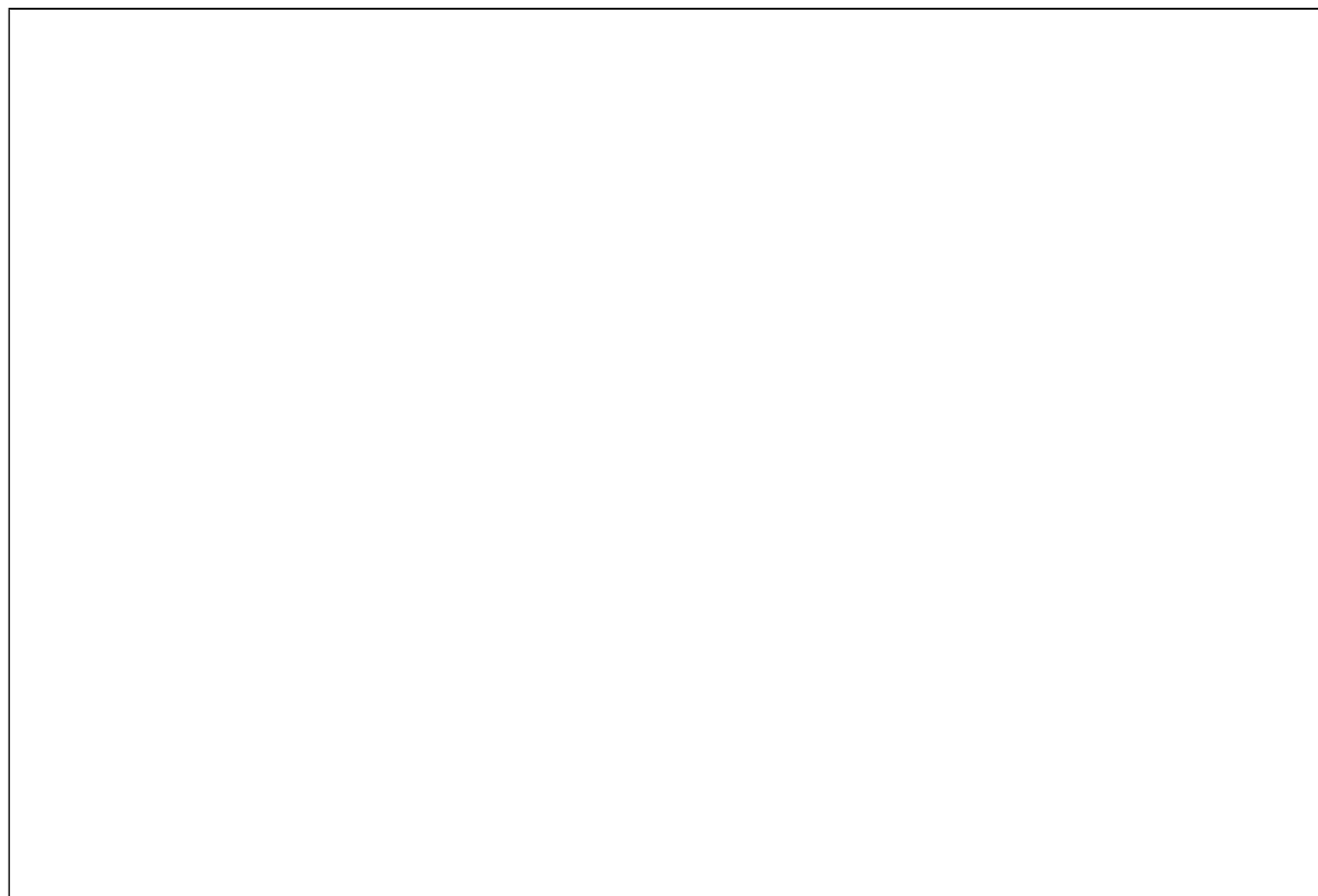

Grand Café, Szeged: Sankt-Peterburg - Petrograd - Leningrad. A háromszáz éves város emlékezete

A Grand Café Szentpétervár 300. évfordulójára klasszikus és kortárs filmek gazdag választékával, történelmi és irodalmi beszélgetésekkel, vers- és dalesttel emlékezik február 19-től 29-ig.

Szentpétervár / Leningrád Baka István alias Sztjepan Pehotnij kedves városa is volt. A február 19-én 19.00 órakor kezdődő **Szentpétervár emlékezete versekben, dalban** című esten szerepel a költő egyik Hodaszevics-fordítása és a *Szentpéterváron újra* című verse is.

Plakáttervek az esthez:

**2004. február 19-én
a Grand Caféban**

(Szeged, Deák Ferenc u. 18. II. emelet)

16.30: **Péter cár és a szerecsen.** Színes, szovjet film (1976)
Rendezte: A. Mitta, főszerepben: Vlagyimir Viszockij

18 óra: **„Egy város fénymetszetei”**
Dolgoborodov Alekszander kiállításának megnyitója

Pétervár (Peterburg). Költői filmesszé a városról
Rendezte: Irina Jevtyejeva

19 óra: **„Szentpéterváron újra”** Versek, dalok Szentpétervárról
Közreműködik: Laczi Júlia (ének),
Dombiné Kemény Erzsébet (zongora), Andóczy József,
Bodor Okszana, Osztyás Anett, Valerij Lepahin (vers)

„Pétervár, Oroszország kulturális fővárosa”
Szőke Katalin irodalomtörténész és Sz. Bíró Zoltán történész
beszélgetése

Szentpétervár emlékezete

**2004. február 19-én
a Grand Caféban**

(Szeged, Deák Ferenc u. 18. II. emelet)

16.30: *Péter cár és a szerecsen.* Színes, szovjet film (1976)
Rendezte: A. Mitta, főszerepben: Vlagyimir Viszockij

18 óra: *„Egy város fénymetszetei”*
Dolgoborodov Alekszander kiállításának megnyitója

Pétervár (Peterburg). Költői filmesszé a városról
Rendezte: Irina Jevtyejeva

19 óra: *„Szentpéterváron újra”* Versek, dalok Szentpétervárról
Közreműködik: *Laczi Júlia* (ének),
Dombiné Kemény Erzsébet (zongora), *Andóczi József*,
Bodor Okszana, *Osztás Anett*, *Valerij Lepahin* (vers)

„Pétervár, Oroszország kulturális fővárosa”
Szőke Katalin irodalomtörténész és Sz. Bíró Zoltán történész
beszélgetése

A várost megidéző programhoz ilyen értelemben szépen illeszkedik a február 17-ére tervezett **Baka István művei. Versek** című kötet bemutatója.

A következő képeken a **Grand Café 2004. februári műsorfüzetének** Szentpétervárral kapcsolatos oldalai olvashatók.

Brassai: Szerelmespár

Grand Café

*Kedves Carpenter úr!
Ugy néztem a dolgokat, hogy
ha orra minden kézzel áll-
jon! Addigra Ön is legyen a
Grand Caféban! Bántok ma-
val kicsit... azt csak akar.
Kézszorítással:
(1895)

Nyitva
hétfőtől péntekig 9-22,
szombaton és vasárnap
17-24 óráig

Szeged, Deák Ferenc utca 18.
Telefón: (62) 420-578
www.grandcafe.seged.hu

lunkare

**Sankt-Peterburg
Petrograd
Leningrad**

A báromszáz éves város emlékezete

**Grand
Café** 2004. február

Sankt-Peterburg – Petrograd – Leningrad

A háromszáz éves város emlékezete

„Bármely művészeti alkotás feltétlenül valamely rejtett értelemmel bír. Szentpétervár is egy szimbólum, egy kép, sokszínű képes beszéd, amelyben egész újkori történelmünk tükröződik.

Ez a város természeténél fogva műrész: nem ösztönösen, hanem egy elgondolásból, egy magával ragadó, ítéltett ötletből, egy álom förtelen megvalósításának vágyából született...” (Mihail Kurajev)

„... Pétervár valóban a periferián létezik. Külsője abszolút európai. Am a külsőjén kívül az a tény, hogy minden oldalról nyitott, hogy nem véd semmi a tengeri szélről, hogy a Balti-tenger partján található, felettébb figyelemre méltó következményekkel jár. Gyakran úgy tesz, mintha érezni lehetne a levegőben az európai benzinbűzt vagy az európai parfümök illatát. Vagy mintha a felbők visszatükröznék az európai neonreklámok villódzását, mintha fényképeket küldenének onnan nekünk. Vagy mintha olyan sikerfilm forgogna, amelyet mindentütt levetítettek a világon, és lám, Oroszországban is bemutatásra kerül. A levegő telis-tele van európai jelzésekkel. Azt gondolom, ennek gyakran érződik valamilyen balúsa is. Azokról a szagokról és illatokról nem is beszélve, amelyek a kontinens számára idegenek.” (Jozsef Brodskij: Európai levegő Oroszországban.)

„Sankt-Piter-Bourkb!... Egy kigondolt, kimódolt város...”

Ki találta vajon ki, hogy a várost, amelynek az lett a sorsa, hogy háromszor tagadja meg a nevét, a Megváltót háromszor megtagadó apostolról nevezze el?

Arról beszélni, hogy Szentpétervár kigondolt, áttetsző, csaloika, fantasztikus és az orosz városok családjában a kezdetektől fogva mind a mai napig semmilyen másira sem hasonlító város...” (Mihail Kurajev: Utazás Leningrádból Szentpétervárra)

Ajánlott:

Szentpétervár 300 éves. (Tanulmányok, interjúk, szépirodalom) = Jelenkor, 2003. július–augusztus

Történelem és mítosz. Szentpétervár 300 éve. Bp. 2003. Argumentum Kiadó

Február 19.

A 300 éves Szentpétervár emlékezete

Szentpéterváron újra bűt
Megértém
Mondtam magamban, hogy Lenin ledől
Szél futta el és visszaszobozta Péter
Lázálma a Finn-öböl felől
Baka István: Szentpéterváron újra (részlet)

16.30

Péter cár és a szerecsen – 1976., orosz, színes, szinkronizált, 105', írta: Alekszandr Miita, Valerij Frid, Jurij Dunszkij, rendezte: Alekszandr Miita, kép: Valerij Suvalov, zene: Alfred Snyitke, szereplők: Alekszej Petrenko (Péter cár), Vlagyimir Viszockij (Hannibál)

Az animációs betétekkel átszőtt film kedves humorral, megannyi képi és verbális ötlettel meséli el *Puskin* melankóliára hajlamos afrikai származású dédapjának történetét, aki iránt a robosztus, vérbő kedélyű Péter cár atyai érzelmeket táplált. A történelmi pillanat természetesen a város születése, amikor is a hatalmas tengeri hajók ácsai között ott bukdácsolt tervrajzokkal a kezében a puskiní ós, akit láthatóan jobban érdekelt a kilátásban lévő szerelmi románc, mint a történelmi léptékű városépítés.

A szerecsen szerepében a felejthetetlen Vlagyimir Viszockij.

17.30 óra

Egy város fénymetszetei

Dolgoborodov Alexander fotókiállításának megnyitója

„Amikor álmodom, majdnem mindig ott járok. A városban, ahol majdnem minden rámszálló ablakszem, minden álmosan átsző kapualj a gyermekkoromat idézi. A városban, melynek vibráló fényárnyék palettája a csatornák gránitpartjainak visszatükröződéséből, szalaggyémes utcáit keresztül-kasul összekötő útjáró udvarainak álomszerű belső fénypáncsmaiból, a gyakori esők után összegyűlt tócsák érintetlen tükréből és hatalmas terei feletti alacsonyban lebegő felhőkupoláiból tevődik össze emlékeimben...”

(Dolgoborodov Alexander)

Támogatta: HUNGAROPRESS

18 óra

Pétervár (Peterburg) – orosz, színes, 55', írta: Andrej Csernyik, Jurij Kracsov és Irina Jevtyejeva, rendezte: Irina Jevtyejeva

A „Pétervár” a főhős régi filmek kinematográfiai terében tett animációs utazásáról, a képek áradásáról, álarcosbáloiról, városi örökről mesél... Játék- és dokumentumfilmese anyagok felhasználásával készült animáció.

Költői esszé, amely Szentpétervár 300 éves fennállásának szentelt három novellából áll. A forgatókönyv alapját *Puskin*, *Blok* és *Belij* műveinek motívumai képezik.

19 óra

Szentpétervár emlékezete versekben, dalban

Orosz romantikus románcokat énekel: **Laczi Júlia**

Kísér: **Dombiné Kemény Erzsébet**

Glinka: Ne bíztass!

Csajkovszkij: A bálesti zajban

Csajkovszkij: Csak kít a vágy emészt

Verseik:

Alekszandr Puskin: A rézlovas (részlet) Galgóczy Árpád fordítása

Alekszandr Blok: Péter Galgóczy Árpád fordítása

Alekszandr Blok: Oroszhozi (Lator László fordítása)

Anna Ahmatova: Szobor Carskoje Szelóban (Rab Zsuzsa fordítása)

Anna Ahmatova: Petrográd, 1919 (Lator László fordítása)

Vlagyiszlav Hodoszevics: Pétervár (Baka István fordítása)

Oszip Mandelstam: Pétervárról meglátok újra (Lator László fordítása)

Oszip Mandelstam: Leningrád (Lator László fordítása)

Jelena Sivar: Eső az öböl fölött (Halasi Zoltán fordítása)

Baka István: Szentpéterváron újra

A verseket elmondják:

Valerij Lepabin, Bodor Okszana és Osztiás Anett

19 óra

Pétervár, Oroszország kulturális fővárosa

Szöke Katalin irodalomtörténész (SZTE Szlavisztika Tanszék) és **Sz. Bíró Zoltán** történetész-politológus (BKE) beszélgetése

Az elmúlt századok orosz irodalmának érzélete jelen van Szentpétervár minden rezdülésében – a Néva parton, a Nyári Kertben, a kanálisok között, a paloták árnyékában vagy a sötét zugokban bolyongva *Puskin*, *Dosztojevszkij*, *Tolsztoj* feledhetetlen hőseit idézhetjük meg. Velünk vannak ők, emlékeztetünk örökös lakói, jól és közelről ismerjük őket, barátoknak, családtagjainknak számítanak. A régi orosz (szovjet) filmek becsületes pontossággal jelenítik meg a világirodalomnak ezen hallhatatlan remekeit, talán a mai szemnek kicsit lassan, olykor körül-ményesen elnyújtva, talán a mai ízléshez képest egy kicsit unalmasan is. Adott azonban az eredeti helyszín, a pétervári milió, a rendkívül erős színészi jelenlét és természetesen a nemes irodalmi szöveg: *Puskin* hangja, *Dosztojevszkij* és *Tolsztoj* mondatai. Ennyire hasonlós és betűre pontos *Natasa Rosztova*t és *Andrej Bolkonszkijt*, *Anna Kareninát* és *Kittyt*, *Raszkolnyikovot* és *Porfirijt* nehéz lenne találni a mai filmes kasztjagoknál. Ezek az orosz színészek méltóak arra, hogy olvasás közben az ő arcukat, tekintetüket lássuk, s majdan az ő mozdulataikra, gesztusaikra emlékezzünk...

20. Háború és béke I–II. – I. Andrej Bolkonszkij – II. Natasa Rosztova (*Vojna i mir*) – 1965–1966.

21. Háború és béke III–IV. – III. 1812., Borogyino – IV. Pierre Bezuhov (*Vojna i mir*) – 1967., szovjet, színes, Lev Tolsztoj regénye alapján rendezte: Szergej Bondarcsuk, kép: Anatolij Petrickij, zene: Vjacseszlav Ovsinnikov, szereplők: Ljudmilla Szaveljeva (Natasa Rosztova), Vjacseszlav Tyihonov (Andrej Bolkonszkij), Szergej Bondarcsuk (Pierre Bezuhov), Oleg Tabakov (Nyikolaj Rosztov), Irina Gubanova (Szonja), Anatolij Ktorov (Nyikolaj Bolkonszkij), Antonyina Suranova (Marija hercegnő), Szergej Jermilov (Petya Rosztov), Anasztazija Vertyinszkaja (Lisa Bolkonszkaja), Mihail Krahov (Karatajev), Borisz Zakhava (Kutuzov), Vladiszlav Coelnyik (Napóleon)

20–21. Anyegin (*Olegin*) – 1999., amerikai, színes, feliratos, 108', Alekszandr Puskin verses regénye nyomán írta: Peter Ettinger, Michael Ignatieff, rendezte: Martha Fiennes, kép: Remi Adefarasin, zene: Magnus Fiennes, szereplők: Ralph Fiennes (Jevgenyij Anyegin), Liv Tyler (Tatjana), Toby Stephens (Lenszkij), Lena Headey (Olga), Martin Donovan

23–25. Anna Karenina – 1967., szovjet, színes, szinkronizált, 145', Lev Tolsztoj regénye nyomán írta: Vaszilij Kataryan, rendezte: Alekszandr Zarhi, kép: Leonid Kalasnyikov, zene: Rogyon Scsedrin, szereplők: Tatjana Szamoljova (Anna Karenina), Vaszilij Lanovoj (Vronszkij), Nyikolaj Gricenko (Karenin), Borisz Goldajev (Levin), Anasztazija Vertyinszkaja

26–29. Bűn és bűnhődés (*Presztuplenije i nakazanije*) – 1969., szovjet, fekete-fehér, 147', Fjodor Dosztojevszkij regénye nyomán írta és rendezte: Lev Kulidzsanov, kép: Vjacseszlav Sumszkij, zene: Mihail Ziv, szereplők: Georgij Taratorkin (Raszkolnyikov), Innokentyj Szimoktunovszkij (Porfirij), Tatjana Bedova (Sonja), Jefim Kopeljan (Szvidrigalov), Jevgenyij Lebegyev (Marmaladov), Viktorija Fjodorova (Dunya), Maja Bulgakova (Katerina)

Az orosz filmek előtt az *Acbe* szentpétervári színházi csoport etűdjét mutatjuk be. A filmeket a Maszk Egyesület bocsátotta rendelkezésünkre.

Új orosz filmek

5–11. Kiskakukk (Kukuska) – 2003., orosz, színes, feliratos, 99', írta és rendezte: Alexander Rogozskin, kép: Andrej Zegalov, zene: Dmitrij Pavlov, szereplők: Anni-Kristina Juuso (Anni), Ville Haapasalo (Veiko), Viktor Birkov (Gerlost)

Született egy orosz (–finn–lapp) film, melyet a szokásos idegenkedés helyett egyöntetű közönségszeretet övez. Noha háborús tematikára épít, még sincs benne semmi hősi pátosz, zsigereket morgató borzalom, harcos háborúellenesség. Három esendő ember történetét követhetjük, melyben egymás mellé sodródik egy finn orvlövész, egy kapitány a szovjet hadseregből és egy életrelváló lapp parasztasszony. A finn a németek szövetségeseiként harcolt, de egyébként Dosztojevszkij világiért rajongó egyetemista. Egy sziklához láncolják (a „kiskakukk” elnevezést az így járt katonák kapják), életveszélybe kerül. Csakúgy, mint az orosz kapitány, akit saját politikai tisztje jelent fel, mire szökni próbál a közben megsebesült. Félholtan találja meg a fiatal övegy, aki a világvégi lapp földeken egy kunyhóban él, s keményen küzd az elemek ellen. Ebbe a kunyhóba fogadja be maga mellé a két ellenséges katonát, s a világ legtermészetesebb módján dolgozik rájuk, szereti mindkettőjüket, gyógyít, varázsol, mert különben sámán asszony is. Nem érdekli nemzeti identitás, politika, háború, az ő világában a természet, a szerélem, a mindennapok apró küzdelmei a lényegesek. A háromszög-történetek klasszikus fordulatait itt az a körülmény teszi bájosná, sokszor komikussá, hogy szereplői nem értik egymás nyelvét. Hárman három nyelven beszélnek, így felértékelődik a szavak mögöttes tartománya, nagy hangsúlyt kapnak a gesztusok, s mindez a biztos hatáskeltes szempontjából kapóra jön egy filmes kontextusban.

26. Haggyállógva Vászka – 1996., magyar, fekete-fehér, színes, orosz és magyar nyelven, 85', írta: Bratka László, Lev Gordon, Gothár Péter, rendezte: Gothár Péter, kép: Gózon Francisco, zene: Orbán György, szereplők: Makszim Szergejev (Vászka), Jevgenij Szidikin (Vanyka), Valja Kaszjanova (Luvnya), Szergej Ruzskin (Zinovjev), Boris Szolominovics (Fetyka), narrátor: Máté Gábor

Spiró György: Jó film, rossz cím. Haggyállógva
Jeles András: Gothár, Szirtes, Vászka és a kishaba. = Filmvilág, 1996. április, 8–10. p.

„... a Vászkaiban Gothárnak - szinte minden sikerült: az íyesmi nem esik meg véletlenül. Boldogan tapasztalhatta, hogy ő itt most elfoglalt nőként orosz művész lebet - mint vendég. Nem tudni pontosan, hogy mit tett ezért, - de befogadták. Intettek a muzsikok, Kolima tréfamesteret, intett kegyesen Szodrin, Gogol és sirnivaló jóindulattal Bulgakov és Jeryofjev.” (Jeles András)

27. Nyebesza obetovannaja – 1991., orosz, színes, 125', szinkrontolmácsolással, írta: Genrietta Altman és Eldar Rjazanov, kép: Leonid Kalasnyikov, zene: Andrej Petrov, szereplők: Szvetlana Nyemoljajeva, Natalja Gundareva, Vjacseszlav Nyevinnij, Nyina Ruszlanova

Legyen a cím (Az ígéret mennyországa) inkább a *Cooda Moszkvában*, hiszen a film minden ízében Vittorio de Sica *Cooda Milánóban* című feledhetetlen alkotására utal. Az olasz filmben is egy koldustelep szánivaló, ám kedves, nagyon szeretetre méltó, olykor mulatságos helyzetekbe bonyolódó lakói a hősök, az ő életüket is veszélyezteti a buldózerekkel érkező nagyvállalkozás. Az orosz film a jelszín Szovjetunió/Oroszország végnapjaiba helyezi a történetet, háttorzongatóan pontos képet adva egy agonizáló világ pusztuló rekvizitumairól. A két koldusasszony és barátai csakúgy, mint olasz filmpárjaik végül elszállnak az égbe, de a nagybírdalom haláltusa itt már nem engedi a költői emelkedettségű befejezést...

28. **Csalóka napfény** (Otomiensje szolncem) – 1998., orosz–francia, színes, 145', írta és rendezte: Nyikita Mihalkov, kép: Vilen Kalyuta, zene: Eduard Artemjev, szereplők: Nyikita Mihalkov, Nágya Mihalkova, Oleg Menysikov, Ingeborga Dapkunaite

1996 nyarán járunk. A színhely Kotovnak, a szovjet dandárparancsnoknak vidéki dácsája. Családja (feleség, rokonok) egyfajta csehovi értelmiségi világot, hangulatot sejtetnek. A művészetéről, irodalomról, zenéről elmélkedő társaságból kéri a dandárparancsnok erős, harsány alakja. Hamarosan megjelenik egy régi barát, akét egykor gyengéd szálak fűztek a parancsnok feleségéhez. A magánéleti drámát (szerelmi háromszög) a történelem, a szovjet közelmúlt (forradalom, emigráció, NKDV) szövi át és súlyosbítja. A nagyhatalmú, Oscar-díjjal kitüntetett filmben a főbőst elsőprő erejű lendülettel maga a rendező, Nyikita Mihalkov alakítja.

29. **A szibériai borbély** – orosz–francia–cseh–olasz, 1999., 170', írta és rendezte: Nyikita Mihalkov, kép: Franco Di Giacomo, Pavel Lebesjev, zene: Eduard Artemjev, szereplők: Julia Ormond, Oleg Menysikov, Richard Harris, Alekszej Petrenko

„A címben szereplő »borbély« egyszerre utal Beaumarchais–Rossini Seviliai borbélyának főbőrére, akét a film szerelmes badaprodja alakít a végzős tiszti iskolások műkedvelő előadásán, és arra a furcsa szerkentyűre, furgyúró gépre, amelyet a film ... »Szibériai Borbélynak« keresztel el. A két »borbély« sorsa – az operaszerepet alakító személyé és az erdőborbély gépe – egyazon amerikai nő kezébe van letéve: a badaprodiskolás a nő szerelmét akarja, a feltaláló viszont a nő pénzét, amelyet ugyan nincs neki, de megszerezheti majdnem-ígyi bájjai rutinos bevetésével a cár öreg tábornoka révén. (A bajszja a gépezet elkészítéséhez szükséges pénzért nyilvánvalóan ugyanaz a bajszja, amelyet a film készítői folytattak ennek a 45 millió dolláros költségvetéssel készült monstre-filmmek vagy filmmonstrumnak a leforgatásához... Az amerikai és orosz szíat-színészeket felvonultató Szibériai borbély kétségkívül monstre-produkció. Hozzá foghatót orosz filmes értédek óta nem produkált és értédekben át aligba fog még egyszer produkálni.” (Szilágyi Ákos)

Február 17-én 19 órakor

A Baka István életműkiadását indító kötet bemutatója
Tiszatáj Könyvek

Ez a kötet *Baka István* költeményeinek eddigi legteljesebb gyűjteményét tartalmazza. A versek gerincét a *Tájkép fohással* 1996-os kiadása alkotja, mely, bár posztumusz műként látott napvilágot, tartalmát mégis a költő állította össze. A kötet függeléké a *Tájkép fohással* kompaktságát és zártságát hivatott ellensúlyozni az oda fel nem vett, de Baka István életében megjelent, valamint a hagyatékából előkerült versek, változatok közlésével.

A szöveget gondozta és az utószót írta: **Bombitz Attila**

Az est vendégei: **Darvasi László, Fűzi László, Olasz Sándor, Zalán Tibor.** A beszélgetést vezeti és a költő verseit elmondja: **Balog József**

„... Baka István a mindenkor magyar költészet legjelentősebbjei közt találta meg a maga helyét. [...] Abogyan *Deida Jenő* Sírleíratinak vagy *Kosztolányi Halotti beszédének* sorait immáron soha nem lehet másképpen mondani, s tilkukat egyetlen elemzés sem tudja felfejteni, így *Baka István* sorai is örök érvényességgel őrződnek meg a magyar költészetben: »jó volna lenni még talán de / mit is tegyek ha nem lehet / a szótáradba írj be s néha / lapozz föl engem és leszek« [...] Az irodalomtörténet [...] Bakát szegedi költőként fogja számon tartani, Juhász Gyula óta a legjelentősebb szegedi költőként... fizikai élete nagyjából ebből a városból kötődött, igaz, néha visszatért Szekszárdra, szülei bázisa, s mindig vágyott egy régi Szekszárdra emlékeztető kisvárosba, szellemi élete azonban az elvont költészet jegyében telt.” (Fűzi László: A költő titkai)

Kovács Róbert
Csigamozó
grafikai kiállítás február 14-ig